JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
DÁMASO RUIZ-JARABO COLOMER
18 päivänä kesäkuuta 1996 *

1. Yhteisöjen tuomioistuin on päättänyt käsitellä nyt käsiteltävän asian kohteena olevat Procura della Repubblica (yleinen syyttäjä) presso la Pretura circondariale di Torinon (Italia) ja siihen kuuluvan Giudice per le indagini preliminarin (tutkintatuomari) esittämät ennakkoratkaisupyynnöt yhdessä.

2. Tutkintatuomari on esittänyt kysymyksensä toissijaisesti ainoastaan sen varalta, että yhteisöjen tuomioistuin jättäisi tutkimatta yleisen syyttäjän esittämän pyynnön.

Procura della Repubblican esittämien kysymysten tutkimatta jättäminen

3. Totean heti, että Italian yleinen syyttäjä ei ole tuomioistuin, joka voisi vedota EY:n perustamissopimuksen 177 artiklaan, ja siten sen yhteisöjen tuomioistuimelle tässä asiassa esittämät ennakkoratkaisukysymykset on jätettävä tutkimatta.

4. Yhteisöjen tuomioistuin on rajannut perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisen tuomioistuimen käsitteen määritellen ne edellytykset, jotka tällaisen elimen on täytettävä: sen on oltava lailla perustettu ja pysyvä, sen edustamien ratkaisujen on oltava oikeudellisesti sitovia, siinä on noudatettava vastapuolen kuulemiselle perustuvaa menettelyä ja sovellettava oikeussääntöjä. Yhteisöjen tuomioistuin on täydentänyt näitä arviointiperusteita korostaen erityisesti jokaiselle tuomioistuimelle välttämättä kuuluvaa riippumattomuutta. [1]

5. Vaikkakin on totta, että tiettynä aikana Italian yleinen syyttäjä saattoi hoitaa tiettyjä tutkintatuomarin tehtävän kaltaisia tehtäviä niiden lisäksi, joita sillä oli itsellään valtion toimielimenä, joka käyttää kannevaltaa rikosasioissa, [2] asia ei ollut näin silloin, kun ennakkoratkaisupyynnöt esitettiin (eli huhtikuussa 1995).

* Alkuperäinen kieli: espanja.

1 — Asia C-393/92, Almelo ym., tuomio 27.4.1994 (Kok. 1994, s. I-1477, 21 kohta); asia 61/65, Vaassen-Göbbels, tuomio 30.6.1966 (Kok. 1966, s. 377); asia C-24/92, Corbiau, tuomio 30.3.1993 (Kok. 1993, s. I-1277) ja asia 338/95, Pardini, tuomio 21.4.1988 (Kok. 1988, s. 2041).

2 — Tilanne oli tällainen sinä aikana, johon yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 14/86, Pretore di Saló vastaan X, 11.6.1987 antama tuomio (Kok. 1987, s. 2545) liittyy. Tällöin Pretoren tehtävät vastasivat samalla sekä yleisen syyttäjän että tutkintatuomarin tehtäviä. Pretore johti syyteharkintaa yleisenä syyttäjänä, ja jos lopputulos oli kielteinen, Pretore teki tutkintatuomarin sijasta päätöksen syyttämättä jättämisestä. Tämän vuoksi yhteisöjen tuomioistuin arvioi, että pretoret olivat tuomareita, jotka ennakkoratkaisupyyntöön johtaneen menettelyn kaltaisissa menettelyissä hoitivat sekä yleisen syyttäjän että tutkintatuomarin tehtävät: pretoret saattoivat siten esittää ennakkoratkaisukysymyksiä, koska kysymyksessä oli "tuomioistuin, joka toimi yleisessä tehtävässään antaa ratkaisu riippumattomana ja oikeussääntöjä noudattaen niissä asioissa, joissa se oli lain mukaan toimivaltainen, vaikka tietyt tämän elimen tehtävät ennakkoratkaisupyyntöön johtaneessa menettelyssä eivät ole luonteeltaan puhtaasti oikeudellisia".

6. Nykyisin Italian Procura della Repubblica on vain yksi rikosoikeudenkäynnin asianosaisista, jonka asiavaltuus perustuu sen julkiseen luonteeseen ja joka käyttää kannevaltaa rikosasioissa. Se ei siten ratkaise asioita, vaan sen on pelkästään saatettava nämä asiat toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäviksi.

7. Siten ainakin kaksi yhteisöjen tuomioistuimen määrittelemistä ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottamisen perusedellytyksistä jää täyttymättä esillä olevassa asiassa:

a) Procura della Repubblica ei ole toimielin, jonka antamat ratkaisut olisivat oikeudellisesti sitovia, koska se ei ole edes toimielin, jolla olisi tuomiovaltaa suppeassa merkityksessä;

b) Procura della Repubblica ei ratkaise asioita vastapuolen kuulemiselle perustuvan menettelyn jälkeen, vaan se on itse tällaisen oikeudenkäynnin asianosainen.

8. Konkreettisemmin ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen 18.4.1995 tekemästä päätöksestä käy ilmi, että yleisin syyttäjän rooli sitä asiaa koskeneessa syyteharkinnassa, jonka yhteydessä esillä olevat ennakkoratkaisukysymykset esitettiin, on ollut se, että syyttäjä on pyytänyt tutkintatuomarilta 11.4.1995 tehdyllä hakemuksellaan asiantuntijalausunnon hankkimista, mistä vain kyseinen tutkintatuomari saattoi määrätä. [3]

9. Siten on selvää, että Procura della Repubblican rooli tällaisessa syyteharkinnassa on yksinkertaisesti sellaisen asianosaisen rooli, joka pyytää tuomioistuimelta todisteiden hankkimista. Tämä tehtävä ei ole tuomiovallan käyttöä, ja siten tätä tehtävää hoitava ei voi esittää ennakkoratkaisukysymyksiä yhteisöjen tuomioistuimelle. [4]

10. Jos yleisen syyttäjän esittämä ennakkoratkaisupyyntö jätetään tutkimatta, tämä selventää myös tuomioistuimen käsitettä, johon on viitattu perustamissopimuksen 177 artiklassa ja jota koskevan yhteisöjen tuomioistuimen tulkinnan pitäisi ehkä joissakin tapauksissa olla suppeampi. [5]

3 — Komissio korostaa kirjallisissa huomautuksissaan, että Italian rikosprosessilain 392 pykälässä mahdollistetaan se, että sekä yleinen syyttäjä että kyseisen syyteharkinnan kohteena oleva henkilö voivat "pyytää tuomioistuimelta asiantuntijalausunnon hankkimista tai katselmuksen järjestämistä, jos ne liittyvät henkilöön, seikkaan tai paikkaan, joita koskeva tilanne tulee välttämättä muuttumaan".

4 — On huomattava vastaavasti, että kuten Italian perustuslakituomioistuin totesi 9.4.1963 antamassaan tuomiossa ja 22.1.1979 antamassaan määräyksessä, Italian yleinen syyttäjä ei ole myöskään toimivaltainen esittämään tälle tuomioistuimelle kysymyksiä säädösten perustuslain mukaisuudesta.

5 — Yhteisöjen tuomioistuin on joissain tapauksissa hyväksynyt sen, että hallinnolliset toimielimet, joiden kokoonpanon riippumattomuudesta on epäilyksiä ja joiden päätöksistä on lisäksi mahdollista valittaa varsinaisiin tuomioistuimiin, esittävät sille ennakkoratkaisukysymyksiä. Tilanne oli tällainen yhdistetyissä asioissa C-260/91 ja C-261/91, Diversinte ja Iberlacta, 1.4.1993 annetussa tuomiossa (Kok. 1993, s. I-1885), jossa kysymyksessä oli espanjalainen taloudellisia ja hallinnollisia asioita hoitava tuomioistuin, joka oli verohallinnon toimielin ja jolla ei ollut tuomiovaltaa.

Giudice per le indagini preliminarin esittämät kysymykset

11. Kansallisen tuomioistuimen kysymykset liittyvät sellaisen rikosoikeudenkäynnin syyteharkintaan, joka oli aloitettu tiettyjä määrittelemättömiä henkilöitä vastaan sen jälkeen, kun Torinon Unità sanitaria locale n tarkastajat olivat tehneet tutkimuksen Telecom Italian pääkonttorissa käytettävien näyttöpäätteiden käytöstä.

12. Koska Italian yleinen syyttäjä epäili näyttöpäätteitä käyttävien työntekijöiden suojelua koskevia säädöksiä rikotun se pyysi Giudice per le indagini preliminaria määräämään asiantuntijalausunnon hankkimisesta, mihin olen viitannut edempänä.

13. Kansallinen tuomioistuin katsoi, että ennen ratkaisun antamista yleisen syyttäjän asiantuntijalausunnon hankkimista koskevasta pyynnöstä oli tarpeellista varmistaa se, täyttyivätkö esillä olevassa asiassa rikoksen tunnusmerkit, ja erityisesti se, oliko 19.9.1994 annetun *decreto legislativo* nro 626:n [6] (jäljempänä asetus) näyttöpäätteiden käyttöä koskevan VI osaston 50—59 pykälää rikottu.

14. Tämän vuoksi kansallinen tuomioistuin katsoi tarpeelliseksi esittää yhteisöjen tuomioistuimelle useita ennakkoratkaisukysymyksiä turvallisuutta ja terveyttä varten näyttöpäätetyölle asetettavista vähimmäisvaatimuksista (viides direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) 29 päivänä toukokuuta 1990 annetun neuvoston direktiivin 90/270/ETY [7] (jäljempänä direktiivi) tulkinnasta.

15. Tuomioistuimen esittämät kysymykset kuuluvat seuraavasti:

"Erityisesti olisi saatava selville, miten olisi tulkittava direktiivin 2 artiklan c kohtaa, jossa säädetään työntekijästä, 'joka tavallisesti käyttää näyttöpäätettä merkittävänä osana normaalia työtään', sen ymmärtämiseksi, onko tämän määritelmän piiristä suljettu pois jäljempänä kuvatut tapaukset (koko työviikon ajan tapahtuva käyttö, joka ei ole välttämättä joka päivä yhtäjaksoisesti neljä tuntia, tai käyttö yhtäjaksoisesti ainakin neljä tuntia, mutta ei kuitenkaan työviikon jokaisena päivänä, vaan esimerkiksi useita tunteja yhtäjaksoisesti päivässä koko työviikon ajan paitsi yhtenä päivänä).

Ottaen huomioon toisaalta sen, että asetuksen 55 pykälässä säädetään säännöllisin väliajoin suoritettavista lääkärintarkastuksista

6 — Gazzetta Ufficiale della Repubblica italiana, nro 265, 12.11.1994, suplemento ordinario nro 141.

7 — EYVL L 156, s. 14.

ainoastaan sellaisten työntekijöiden osalta, jotka on katsottu palvelukseen kelpaaviksi tietyillä edellytyksillä, ja yli 45-vuotiaiden työntekijöiden osalta, jolloin erityisiä tutkimuksia näytetään edellytettävän vasta ennaltaehkäisevän lääkärintarkastuksen jälkeen ja silmälääkärin tutkimuksia vain työntekijän pyynnöstä, ja koska yleisen syyttäjän kansalliselle tuomioistuimelle esittämän pyynnön vuoksi kansallisen tuomioistuimen on arvioitava, ovatko Telecomin työntekijöille myönnetyt tauot ja heille suoritettava lääkärintarkastus mahdollisesti epäasianmukaisia, on myös tarpeen selventää ennakolta direktiivin 90/270/ETY 9 artiklan 1 ja 2 kohdan soveltamisalaa sen täsmentämiseksi, määrätäänkö direktiivin kyseisen artiklan 1 kohdassa kaikkien työntekijöiden pääsystä 'asianmukaiseen silmien ja näön tarkastukseen' vai rajoitetaanko tämä tarkastus tiettyihin ryhmiin työntekijöistä käytettävissä olevien tietojen perusteella ja velvoitetaanko 2 kohdassa suorittamaan silmälääkärin tutkimus sekä ennaltaehkäisevän lääkärintarkastuksen että myös säännöllisin väliajoin suoritettavan tarkastuksen jälkeen.

Lopuksi ottaen huomioon teknisten tarkastusten tulokset, joista käy ilmi tiettyjä valaistukseen ja ilmastointiin liittyviä mahdollisia ongelmia ja joiden perusteella rikoksen tunnusmerkkien täyttymistä on arvioitava, ja ottaen huomioon että edellä mainitun asetuksen 58 pykälässä säädetään, että työpisteiden on oltava ainoastaan liitteen VII, johon sisältyy vain 1 kohta ja jossa säädetään vain laitteista, vähimmäisvaatimusten mukaisia, on kysyttävä, onko direktiivin 90/270/ETY 4 ja 5 artiklan perusteella jokainen työpiste (direktiivin 2 artiklan b kohta) vai ainoastaan 2 artiklan c kohdan mukaisten työntekijöiden käyttämät työpisteet sopeutettava näihin vähimmäisvaatimuksiin ja erityisesti onko tämän mukauttamisen katsottava koskevan myös direktiivin liitteen 2 ja 3 kohdan säännöksiä (vähimmäisvaatimukset — 2 kohta: Ympäristö; 3 kohta: Tietokoneen käyttäjäliittymä)."

Ristiriita direktiivin ja kansallisen lainsäädännön välillä, jossa määritellään rangaistavat teot

16. Kuten olen todennut edellä, esillä olevaan asiaan sovellettava kansallinen säädös on 19.9.1994 annettu asetus nro 626, jolla ennakkoratkaisupyynnön mukaan "pannaan direktiivin 90/270/ETY säännökset täytäntöön".

17. Direktiivi annettiin perustamissopimuksen 118 a artiklan noudattamiseksi, ja kyseisessä artiklassa neuvosto velvoitetaan antamaan direktiiveillä säännökset vähimmäisvaatimuksista pyrittäessä parantamaan erityisesti työympäristöä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden suojelemiseksi.

18. Konkreettisemmin ilmaistuna tämä direktiivi on yksi toimenpiteistä työntekijöiden turvallisuuden ja terveyden parantamisen edistämiseksi työssä 12 päivänä kesäkuuta 1989 annetun neuvoston direktiivin

89/391/ETY [8] 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuista erityisdirektiiveistä.

19. Kansallisen tuomioistuimen kysymyksistä käy mielestäni ilmi se, että huolimatta muutamista ilmeisen vastakkaisista väitteistä kansallinen tuomioistuin ei pyri niinkään direktiivin tulkinnan selkiyttämiseen vaan se pyrkii pikemminkin tuomaan esiin seikkoja, joissa asetus eroaa direktiivistä, ja pyrkii selvittämään tämän seikan vaikutukset.

20. Esitetyt kolme ennakkoratkaisukysymystä perustuvat näet seuraavaan yhteiseen olettamaan, että direktiivin ja asetuksen välillä on ristiriita, koska niiden säännökset eroavat osittain seuraavissa kohdissa:

a) käsite "työntekijä, joka tavallisesti käyttää näyttöpäätettä";

b) silmien ja näön tarkastuksen ulottuvuus ja velvoittavuus;

c) direktiivin liitteen vähimmäisvaatimusten ulottuvuus siltä osin kuin kysymyksessä ovat työpisteet, joita liite koskee.

21. Kuten esitän jäljempänä, kansallinen tuomioistuin esittää jokaisen näiden kolmen kohdan osalta sovellettavan kansallisen säännöksen (asetuksen 51, 55 ja 58 pykälä) ja vertaa sitten kansallista säännöstä direktiivin säännöksiin.

22. Esitettyjen ongelmien ensimmäisestä kohdasta on todettava, että asetuksen 51 pykälän c momentissa työntekijä määritellään VI osaston soveltamiseksi henkilöksi, joka "käyttää näyttöpäätettä säännönmukaisesti ja tavallisesti koko työviikon ajan yhtäjaksoisesti päivittäin vähintään neljä tuntia, josta on vähennetty 54 pykälän mukaiset tauot".

23. Tämän saman kysymyksen osalta direktiivin 2 artiklan c kohdassa työntekijällä tarkoitetaan "direktiivin 89/391/ETY 3 artiklan c kohdan määritelmän mukaista työntekijää, joka tavallisesti käyttää näyttöpäätettä merkittävänä osana normaalia työtään".

24. Jos näitä kahta säännöstä verrataan, huomataan, että suojellun työntekijän käsite on

8 — EYVL L 183, s. 1.

italialaisessa säädöksessä paljon suppeampi kuin yhteisön säädöksessä. Asetuksessa nimittäin suljetaan pois sen VI osaston soveltamiseksi määritellystä työntekijöiden ryhmästä — ja siten niiden toimenpiteiden piiristä, joita asetuksessa säädetään työntekijöiden terveyden suojaksi — useita työntekijöitä, jotka direktiivin sanamuodon mukaan olisi sisällytettävä työntekijöiden ryhmään.

25. Näin on erityisesti sellaisten työntekijöiden osalta, jotka käyttävät näyttöpäätettä esimerkiksi kolme ja puoli tuntia päivässä joka päivä työviikon aikana, tai sellaisten työntekijöiden osalta, jotka käyttävät näyttöpäätettä enemmän kuin neljä tuntia päivässä mutta eivät kuitenkaan työviikon kaikkina päivinä.

26. Kuten komissio ja Itävallan hallitus ovat korostaneet esittämissään huomautuksissa, tällaisten henkilöiden olisi kuuluttava direktiivin soveltamisalaan, koska kyseiset henkilöt käyttävät merkittävän osan työajastaan näyttöpäätetyöskentelyyn. Kuitenkin tällaiset henkilöt on suljettu asetuksessa sen VI osaston mukaisten suojatoimenpiteiden ulkopuolelle, koska asetuksessa näitä henkilöitä ei pidetä sellaisina työntekijöinä, joihin kyseisen VI osaston säännöksiä pitäisi soveltaa.

27. Toisen ongelman osalta (terveystarkastukset) asetuksen 55 pykälän mukaan säännöllisin väliajoin suoritettavat lääkärintarkastukset koskevat vain sellaisia työntekijöitä, jotka on katsottu "palvelukseen kelpaaviksi tietyillä edellytyksillä", ja yli 45-vuotiaita työntekijöitä. Lisäksi kansallisen tuomioistuimen mukaan säännöksessä "näytetään" edellytettävän erityisiä tutkimuksia vain ennaltaehkäisevän lääkärintarkastuksen jälkeen, ja silmälääkärin tutkimukset ovat mahdollisia ainoastaan työntekijän pyynnöstä, kun hän epäilee näkönsä muuttuneen, minkä lääkäri on vahvistanut.

28. Tämän saman kysymyksen osalta direktiivin 9 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Työntekijöiden on päästävä asianmukaiseen silmien ja näön tarkastukseen, jonka suorittajalla on siihen tarvittava pätevyys:

— ennen näyttöpäätetyön aloittamista,

— säännöllisin väliajoin sen jälkeen

ja

— kun työntekijöillä on näköön liittyviä vaikeuksia, jotka saattavat johtua näyttöpäätetyöstä.

2. Työntekijöiden on päästävä silmälääkärin tutkimukseen, jos se 1 kohdassa tarkoitetun tarkastuksen tulosten perusteella on tarpeen."

29. Jälleen näyttää siltä, että italialaisessa säädöksessä rajoitetaan direktiivissä edellytettyä työntekijöiden terveyden suojelua, koska kun direktiivissä luodaan oikeus säännöllisin väliajoin suoritettavaan silmien ja näön tarkastukseen kaikkien sellaisten työntekijöiden osalta, joihin direktiiviä sovelletaan, asetuksessa ei sitä vastoin tunnusteta tätä oikeutta kaikkien työntekijöiden vaan ainoastaan tiettyjen työntekijäryhmien osalta.

30. Lopuksi kolmannen kohdan osalta on todettava, että asetuksen 58 pykälässä edellytetään, että työpisteet ovat liitteen VII vähimmäisvaatimusten mukaisia, mutta tähän liitteeseen sisältyy vain yksi kohta, joka koskee laitteistoja ja laitteita, joihin sisältyy näyttöpääte.

31. Tältä osin direktiivissä edellytetään selvästi, että työnantajat toteuttavat aiheelliset toimenpiteet sen varmistamiseksi, että työpisteet täyttävät direktiivin liitteessä selostetut vähimmäisvaatimukset [9] sekä laitteiden [10] (1 kohta) että myös työpisteen ympäristön [11] (2 kohta) ja tietokoneen käyttäjäliittymän [12] osalta (3 kohta).

32. Tältäkin osin, kuten edellä yhteenvedonomaisesti tutkittujen kahden muun ongelman osalta, direktiivi on ankarampi kuin kansallinen asetus, jossa jälleen alennetaan niiden toimenpiteiden vähimmäistasoa, joita direktiivissä on edellytetty työntekijöiden terveyden suojelemiseksi.

33. Kun direktiivissä säädetään vähimmäisvaatimuksista sekä sellaisten työpisteiden, joissa käytetään näyttöpäätteitä, että niiden ympäristön ja ohjelmistojen osalta, asetuksessa näet rajoitutaan ainoastaan työpisteisiin ja jätetään huomioimatta kahteen muuhun kohtaan liittyvät vaatimukset. [13]

9 — Direktiivin 4 artikla koskee työpisteitä, jotka on otettu käyttöön ensimmäistä kertaa 31.12.1992 jälkeen ja joiden on täytettävä vähimmäisvaatimukset alusta alkaen, kun taas 5 artikla koskee työpisteitä, jotka on otettu käyttöön ennen joulukuun 31.12.1992 ja jotka on muutettava vähimmäisvaatimusten mukaisiksi viimeistään neljän vuoden kuluttua.

10 — Tämän kohdan mukaisten vähimmäisvaatimusten joukossa on kuvaruutua, näppäimistöä, työpöytää ja työtasoa sekä työtuolia koskevia vaatimuksia.

11 — Liitteen tähän kohtaan sisältyy vähimmäisvaatimuksia, jotka koskevat työpisteen ympäristön tiettyjä olosuhteita: tilaa, valaistusta, heijastuksia ja häikäisyä, melua, lämpöä, säteilyä ja kosteutta.

12 — Liitteen tähän kohtaan sisältyy ergonomisia määräyksiä, joita työnantajan on noudatettava ohjelmiston suunnittelun, valinnan, käyttöönoton ja muuttamisen suhteen sekä suunnitellessaan tehtäviä, joissa käytetään näyttöpäätettä.

13 — Silvia Bertocco korostaa tätä laiminlyöntiä teoksessaan La sicurezza del lavoratore nelle fonti internazionali del lavoro. Il recipimento dalla direttiva CEE 89/391 nell'ordinamento nationale (1995, s. 127), jossa hän katsoo, että "turvallisuutta koskeva asetus on pitkälle kehitetty ja monimutkainen normatiivinen kokonaisuus, jonka sekava muotoilu tekee sen teknisesti kiistanalaiseksi ja jonka kokonaisarvoa eivät paranna tietyt ilmeiset virheet, mikä käy ilmi kahdesta liitteestä VII puuttuvasta kohdasta: a) tekijät ovat unohtaneet ergonomiset määräykset, jotka liittyvät työympäristöön ja tietokoneen käyttäjäliittymään, joiden osalta direktiivin 90/270/ETY liitteen 2 ja 3 kohdassa on annettu tiettyjä määräyksiä — —".

34. Kaikesta edeltävästä tehtävän johtopäätöksen perusteella, ja arvelen kansallisen tuomioistuimen aavistaneen tämän esittäessään ennakkoratkaisukysymyksensä, on todettava, että täytäntöönpannessaan direktiiviä Italian viranomaiset ovat jättäneet lainsäädäntöön aukkoja, joiden vuoksi yhteisön oikeudessa edellytetty työntekijöiden terveyden suojelun vähimmäistaso on alentunut. [14]

35. Kuten jäljempänä käy ilmi, tällaisella johtopäätöksellä ei ole kuitenkaan mitään merkitystä sellaisessa rikosasiassa, jossa on kysymys sen selvittämisestä, joutuuko asianomainen työnantaja rikosoikeudelliseen vastuuseen rikkoessaan Italian lainsäädäntöä yhteisön lainsäädännön sijasta.

36. Kansallisen oikeuden tulkinta ja soveltaminen kuuluvat kansallisten tuomioistuinten yksinomaiseen toimivaltaan. Pyrkimättä mitenkään loukkaamaan tätä toimivaltaa katson kuitenkin tarpeelliseksi täsmentää, että sen ratkaisemiseksi, onko syyteharkintaan johtanutta rikosta tapahtunut, italialainen tuomioistuin ei voi ottaa huomioon sen omien rikoslakien ulkopuolisia seikkoja, vaikka näiden seikkojen perusteella voidaan todeta, kuten esillä olevassa asiassa, toimitun työntekijöiden terveydelle vaarallisella tavalla yhteisön oikeuden vastaisesti, mitä ei ole kuitenkaan kriminalisoitu kansallisissa säädöksissä.

37. Italialainen työnantaja ei voi näet joutua syytteeseen siitä, ettei hän ole toteuttanut suojelutoimenpiteitä — esimerkiksi näön tarkastuksen tai työpisteen ympäristön vähimmäisvaatimusten suhteen — tiettyjen työntekijöiden osalta, joita direktiivillä suojatun työntekijän käsite koskee mutta joita kansallisen asetuksen mukaan ei ole sisällytetty tähän työntekijäryhmään.

38. Ei ole epäilystäkään siitä, että direktiivin oikea soveltaminen sisältää näiden henkilöiden suojelun ja että Italian valtion on taattava tämä suojelu. Jos sitä vastoin kansalliseen lakiin ei ole sisällytetty tiettyä toimintaa sitä vastaaviin rikosluokituksiin, direktiivin soveltaminen tai tulkinta ei riitä rikosoikeudellisen seuraamuksen perustaksi tällaisissa tilanteissa. [15]

39. Asetuksen 89 pykälän mukaan työnantajien tai niiden johtohenkilöstön tekemästä "58 pykälän rikkomisesta" rangaistaan van-

14 — Jotta tästä väitteestä voitaisiin tehdä tarpeellisen ankarat päätelmät, Italian tasavaltaa vastaan olisi pitänyt aloittaa asianmukaisessa muodossa jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely (kyseinen jäsenvaltio ei ole sitä paitsi puuttunut esillä olevaan ennakkoratkaisumenettelyyn). Yhteisöjen tuomioistuin on todennut useasti, että sillä ei ole toimivaltaa lausua kansallisen säännöksen yhteensopivuudesta yhteisön oikeuden kanssa perustamissopimuksen 177 artiklan soveltamismenettelyssä.

15 — Tämä ei tarkoita sitä, että muilla kuin puhtaasti rikosoikeudellisilla alueilla direktiivin soveltaminen ja tulkinta olisivat vailla seurauksia. Siten työoikeuden ja sosiaaliturvaoikeuden alueella työntekijät voivat vedota jopa omaa valtiotaan vastaan suojelutoimenpiteisiin, joita direktiivillä pyritään takaamaan.

keudella tai sakolla. Asetuksen 90 pykälän mukaan "55 pykälän 1, 3 ja 4 momentin sekä 58 pykälän vähimmäisvaatimusten noudattamatta jättämisestä" rangaistaan samalla tavalla, kun tämä noudattamatta jättäminen johtuu yrityksen johtohenkilöstöstä.

40. Siten nähdään, että edellä mainituissa Italian lain säännöksissä yhdessä luettuina kuvataan erittäin tarkasti teot, joista lain mukaan rangaistaan vankeudella ja sakolla; tällä tavoin rikosoikeudellisen vastuun ulkopuolelle on jätetty kaikki muu erityinen toiminta, joka liittyy näyttöpäätteitä käyttävien työntekijöiden turvallisuuteen ja terveyteen.

41. Tätä lainsäädännöllistä todellisuutta — joka voi johtua yhtä hyvin tietoisesta päätöksestä kuin yksinkertaisesti lainaukosta — ei voida korjata asetuksen sellaisella tulkinnalla, jossa asetusta tulkittaisiin yli sen sanamuodon edes kyseisen säädöksen saattamiseksi direktiivin kanssa yhteensopivaksi. [16]

42. Tällaiset väitteet edellyttäisivät kenties tarkempaa arviointia direktiivien täytäntöönpanon ja kansallisen rikosoikeuden välisistä suhteista.

16 — Lisäksi direktiivissä ei millään tavoin edellytetä, että sen täytäntöönpano pitäisi taata rikosoikeudellisin seuraamuksin.

Direktiivien vaikutus kansallisten rikosoikeudellisten säännösten tulkintaan

43. Päättelyni lähtökohtana on rikosoikeudellinen legaliteettiperiaate (nullum crimen, nulla poena sine lege) sekä tämän periaatteen seuraus, eli *syytetyn vahingoksi* tehtävän laajentavan tulkinnan kielto. En usko, että kukaan kiistää nykyisin sitä, että tässä on kysymyksessä kaikkien jäsenvaltioiden yhteisen valtiosääntöperinteen mukainen periaate.

44. Lisäksi tässä on kysymyksessä periaate, jonka noudattaminen on turvattu ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi tehdyn yleissopimuksen (joka allekirjoitettiin Roomassa 4.11.1950) 7 artiklan 1 kohdassa, jossa määrätään seuraavaa: "Ketään ei ole pidettävä syypäänä rikokseen sellaisen teon tai laiminlyönnin perusteella, joka ei ollut tekohetkellä kansallisen lainsäädännön tai kansainvälisen oikeuden mukaan rikos. Rikoksen tekohetkellä sovellettavissa ollutta rangaistusta ankarampaa rangaistusta ei saa määrätä." [17]

45. Tämä periaate velvoittaa italialaista rikostuomioistuinta soveltamaan kansallista

17 — Euroopan ihmisoikeustuomioistuin korosti asiassa Kokkinakis vastaan Helleenien tasavalta 25.5.1993 antamassaan tuomiossa (A 260-1 1993), että ihmisoikeussopimuksen 7 artiklan 1 kohdassa ei rajoituta pelkästään kieltämään rikoslainsäädännön soveltamista taannehtivasti syytetyn haitaksi; artiklassa vahvistetaan lisäksi yleisesti periaate, jonka mukaan ainoastaan laissa voidaan määritellä rikokset ja rangaistukset, sekä periaate, jonka mukaan rikoslakia ei voida tulkita laajentavasti syytetyn vahingoksi, mistä olisi kysymys esimerkiksi analogiatulkinnassa.

lainsäädäntöä, jossa määritellään rangaistavat teot (eli rikokset, rikkomukset, laiminlyönnit tai rikkeet), noudattamalla samoja käsitteitä, joita lainsäädännössä on noudatettu, ilman että rangaistavuuden piiriin saatettaisiin toiminta, jota ei ole säädetty rangaistavaksi Italiassa, vaikka näin olisikin pitänyt tehdä.

46. Se seikka, että jäsenvaltio ei ole säätänyt rangaistavaksi toimintaa, jota olisi yhteisön oikeuden mukaan pidettävä lainvastaisena, voi enintään merkitä tämän valtion osalta mahdollista jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä, [18] josta komissio tai toinen jäsenvaltio voi nostaa kanteen perustamissopimuksen 169 tai 170 artiklan perusteella; sitä vastoin kyseisen jäsenvaltion oikeussubjekteja vastaan ei voida tämän perusteella nostaa syytettä seikoista, jotka yhteisön oikeuden mukaan ovat lainvastaisia mutta joita ei ole säädetty rangaistaviksi kansallisessa lainsäädännössä.

47. Yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut nämä periaatteet perättäisissä tuomioissaan, joissa korostetaan mahdottomuutta vedota erityisesti rikosoikeuden alueella yksityisiä oikeussubjekteja vastaan sellaisiin yhteisön direktiiveihin, joita ei ole täytäntöönpantu kansallisessa oikeusjärjestyksessä.

48. Asiassa Marshall 26.2.1986 antamassaan tuomiossa [19] yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että direktiiveillä sellaisinaan ei voida luoda velvoitteita yksityiselle oikeussubjektille eikä direktiivin säännökseen sellaisenaan voida vedota tällaista henkilöä vastaan.

49. Edellä mainitsemassani asiassa Pretore di Saló vastaan X yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että "direktiivistä, jota ei ole täytäntöönpantu jäsenvaltion kansallisessa oikeusjärjestyksessä, ei voi siis aiheutua velvoitteita yksityisille oikeussubjekteille suhteessa toisiin oikeussubjekteihin eikä varsinkaan suhteessa valtioon".

50. Kyseisessä asiassa Pretore di Saló vastaan X kansallinen tuomioistuin pyrki selvittämään, olivatko tuolloin voimassa olleet italialaiset säädökset, jotka koskivat vesien suojelua saastumiselta, yhteisön direktiivissä säädettyjen periaatteiden ja laatuvaatimusten

18 — Tämän osalta yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-36/94, Siesse, 26.10.1995 antamassaan tuomiossa (Kok. 1995, s. I-3573, 20 kohta) määrittelemien edellytysten on täytyttävä: "— — on muistutettava, että vakiintuneessa oikeuskäytännössä, jota tukee yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-382/92, komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta, 8.6.1994 antama tuomio (Kok. 1994, s. I-2435, 55 kohta) ja asiassa C-383/92, komissio vastaan Yhdistynyt kuningaskunta, 8.6.1994 antama tuomio (Kok. 1994, s. I-2479, 40 kohta) on katsottu, että silloin kun yhteisön oikeudessa ei ole säädetty erityistä seuraamusta sen säännösten rikkomisesta tai siinä viitataan tältä osin kansallisiin säännöksiin, perustamissopimuksen 5 artiklassa velvoitetaan jäsenvaltiot toteuttamaan kaikki toimenpiteet, jotka ovat aiheellisia yhteisön oikeuden tehokkaan vaikutuksen varmistamiseksi. Vaikka niille näin ollen varataan täysi harkintavalta valita seuraamukset, niiden on valvottava, että yhteisön oikeuden rikkominen sanktioidaan aineellisilta perusteiltaan ja menettelyltään vastaavalla tavalla kuin kansallisen oikeuden vastaavanlaatuinen ja vakavuudeltaan samanlainen rikkominen ja että sanktio on joka tapauksessa tehokas, suhteessa rikkomisen vakavuuteen ja varoittava."

19 — Asia 152/84, Marshall, tuomio 26.2.1986 (Kok. 1986, s. 723, 48 kohta).

mukaisia. [20] Kyseinen tuomioistuin katsoi tarpeelliseksi saada tähän kysymykseen vastauksen, jotta se voisi tarvittaessa määrätä seuraamuksen teoista, joita ei ollut säädetty rangaistaviksi kansallisissa säädöksissä mutta jotka olivat direktiivin mukaan rangaistavia.

51. Asiassa Pretore di Saló vastaan X antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että direktiivin vaikutuksena ei voi olla sellaisenaan ja jäsenvaltion direktiivin soveltamiseksi antamasta kansallisesta laista riippumatta se, että direktiivin säännöksiä rikkovat henkilöt joutuvat rikosoikeudelliseen vastuuseen tai että seuraamusta ankaroitetaan. Yhteisöjen tuomioistuin kieltäytyi siten vertaamasta kansallista sääntelyä ja yhteisön sääntelyä, vaikka tällainen vertailu oli ennakkoratkaisupyynnön pääasiallisena tarkoituksena.

52. Asiassa Kolpinghuis Nijmegen 8.10.1987 antamassaan tuomiossa [21] yhteisöjen tuomioistuin vahvisti uudelleen sen, että direktiivin vaikutuksena ei voi olla sellaisenaan ja sen täytäntöönpanemiseksi annetusta laista riippumatta, että direktiivin säännöksiä rikkovat henkilöt joutuvat rikosoikeudelliseen vastuuseen tai että seuraamusta ankaroitetaan. [22]

53. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä näyttää siten noudatettavan sitä takuuta, jota rikosoikeudellinen legaliteettiperiaate merkitsee jäsenvaltioiden oikeussubjekteille. Yksilön perusoikeutena tämä periaate merkitsee jokaiselle oikeusturvaa, koska hänen toiminnastaan voidaan nostaa syyte vain, jos hän on rikkonut kansallista säädöstä, jossa tällainen toiminta on etukäteen säädetty rangaistavaksi.

54. Yhteisöjen tuomioistuin on siten päätynyt katsomaan edellä mainituissa tuomioissa, että rikosoikeudellinen legaliteettiperiaate rajoittaa yhteisön direktiivien vaikutuksia.

55. Voidaanko tämä oikeuskäytäntö, joka koskee tilanteita, joissa direktiiviä ei ole täytäntöönpantu kansallisessa oikeudessa, ulottaa myös sellaisiin tilanteisiin, joissa direktiivi on jo täytäntöönpantu?

56. Katson, että vastauksen on oltava myöntävä, jos direktiivin soveltamisen tai tulkinnan vuoksi syytetty joutuu rikosoikeudelliseen vastuuseen tai seuraamus ankaroituu, mitä ei muuten tapahtuisi.

57. Olen jo edellä korostanut, että rikosoikeudellisella legaliteettiperiaatteella on eri

20 — Suojelua ja parantamista edellyttävien makeiden vesien laadusta kalojen elämän turvaamiseksi 18 päivänä heinäkuuta 1978 annettu neuvoston direktiivi 78/659/ETY (EYVL L 222, s. 1).

21 — Asia 80/86, Kolpinghuis Nijmegen, tuomio 8.10.1987 (Kok. 1987, s. 3969).

22 — Kyseisessä asiassa alankomaalainen tuomioistuin tiedusteli yhteisöjen tuomioistuimelta sitä, voiko kansallinen viranomainen vedota kansalaisiaan vastaan direktiivin sellaiseen säännökseen, jonka osalta kyseinen jäsenvaltio ei ole antanut lakeja tai toteuttanut muita direktiivin soveltamisen edellyttämiä toimenpiteitä.

jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä avainasema, joka ulottuu rangaistavan toiminnan etukäteisen määrittelyn (lex previa) ohella myös tällaisen toiminnan tulkintaan (lex certa).

58. Rangaistusten oikeudellisen perustan on siten oltava selvä ja yksiselitteinen, toisin sanoen vailla mitään epäselvyyttä. Vaikkakin on totta, että tuomioistuimet voivat joutua tulkitsemaan myös rikosoikeudellisia säännöksiä, ne eivät voi kuitenkaan täydentää laajentavalla tulkinnalla niitä aukkoja, joita voi sisältyä laissa rangaistavaksi säädetyn toiminnan ryhmiin.

59. On selvää, että kun on olemassa kansallinen direktiivin täytäntöönpanosäädös, yhteisön oikeuden yleiset edellytykset velvoittavat pääsääntöisesti kansallista tuomioistuinta ottamaan kyseisen direktiivin huomioon sisäisen säädöksen tulkinnan osana. [23]

23 — Asiassa 14/83, Von Colson ja Kamann, 10.4.1984 antamassaan tuomiossa (Kok. 1984, s. 1891) yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että "jäsenvaltioiden direktiivistä johtuva velvoite saavuttaa direktiivin mukainen tulos samoin kuin niiden perustamissopimuksen 5 artiklan mukainen velvollisuus toteuttaa kaikki yleis- ja erityistoimenpiteet, jotka ovat aiheellisia tämän velvoitteen täyttämisen varmistamiseksi, koskevat kaikkia jäsenvaltioiden viranomaisia, mukaan luettuina tuomioistuimet niiden käyttäessä toimivaltaansa". Yhteisöjen tuomioistuin päätyi samanlaiseen ratkaisuun asiassa C-106/89, Marleasing, 13.11.1990 antamassaan tuomiossa (Kok. 1990, s. I-4135).

60. Jos tämän tulkintatoimenpiteen seurauksena syytetty joutuu vastuuseen tai seuraamus ankaroituu, mitä ei voisi tapahtua muussa tapauksessa, kysymyksessä on kahden periaatteen ristiriita: yhtäältä periaatteen, jossa kielletään laaja tulkinta rikosoikeuden alalla, toisaalta periaatteen, jonka mukaan kansallisten tuomioistuinten on tulkittava kansallista oikeuttaan direktiivien mukaisesti.

61. Yhteisöjen tuomioistuin ratkaisi tämän ristiriidan edellä mainitsemassani asiassa Kolpinghuis Nijmegen antamansa tuomion 12 ja 13 kohdassa seuraavalla tavalla:

— yhtäältä on selvää, että soveltaessaan kansallista oikeutta ja erityisesti direktiivin täytäntöönpanemiseksi annetun kansallisen lain säännöksiä kansallisen tuomioistuimen on tulkittava kansallista oikeuttaan direktiivin sanamuodon ja päämäärän valossa perustamissopimuksen 189 artiklan kolmannen kohdan mukaisen tuloksen saavuttamiseksi;

— yhteisön oikeuteen kuuluvat yleiset oikeusperiaatteet, ja erityisesti oikeusturvan ja taannehtivuuden kiellon periaatteet, rajoittavat kuitenkin tätä kansallisen tuomioistuimen velvoitetta ottaa direktiivin sisältö huomioon sen tulkitessa kansallisen oikeuden asiaa koskevia oikeussääntöjä.

62. Kansallista rikoslakia on siten tulkittava hermeneuttisten arviointiperusteiden ja kyseisen oikeusjärjestyksen rikoslaille ominaisten asianosaista suojaavien periaatteiden mukaisesti; näistä periaatteista erottuu selkeästi oikeusvarmuuden periaate, joka rikosoikeuden alueella ilmenee nimenomaisesti legaliteettiperiaatteena.

63. Tällä tavalla ymmärrettynä oikeusvarmuuden periaate estää vetoamisen yhteisön direktiiviin rangaistaviksi säädettyjen tekojen laajentamiseksi contra reum (syytetyn vahingoksi) kattamaan muita tekoja kuin ne, jotka on nimenomaisesti säädetty rangaistaviksi kansallisen rikosoikeuden mukaan. [24]

64. Kaikella tällä ei ole mitään tekemistä päinvastaisen tilanteen eli sellaisen tilanteen kanssa, jossa yhteisön oikeuden soveltaminen johtaa siihen, että kansallisessa oikeudessa rikokseksi määritelty toiminta muuttuu sallituksi. Tällaisessa tilanteessa yhteisön oikeuden ensisijaisuus aiheuttaa sen, ettei kansallista rikosoikeudellista säännöstä voida soveltaa, ja tästä samasta syystä kyseinen säädös ei voi enää olla rikosoikeudellisten toimenpiteiden laillisena perustana. [25]

Rikosoikeudellisen legaliteettiperiaatteen soveltaminen esillä olevassa asiassa

65. Esillä olevan asian tarkastelusta käy ilmi selvästi, että italialaisen tuomioistuimen pyytämä direktiivin tulkinta ei voi missään tapauksessa vaikuttaa siten, että mahdollista rikosoikeudellista vastuuta lievennettäisiin, vaan pikemminkin päinvastoin.

66. Olen näet jo tutkinut direktiivin ja asetuksen välistä ristiriitaisuutta, joka johtuu siitä, että asetuksessa alennetaan yhteisön oikeudessa edellytettyä työntekijöiden terveyden suojelun vähimmäistasoa.

24 — Julkisasiamies Jacobs on päätynyt samaan ratkaisuun yhdistetyissä asioissa C-206/88 ja C-207/88, Vessoso ja Zanetti (tuomio 28.3.1990, Kok. 1990, s. 1461), esittämänsä ratkaisuehdotuksen 25 ja 26 kohdassa, jossa hän totesi seuraavaa: "Kyseiseen sääntöön on mielestäni liitettävä varauksia rikosoikeudenkäynneissä, jos kansallisen säädöksen tulkinta yhteisön säädöksen mukaiseksi voisi synnyttää rikosoikeudellisen vastuun tilanteissa, joissa tällainen vastuu ei seuraa kansallisesta säädöksestä erikseen tarkasteltuna. Tämän rajoituksen syy on se, että rikoslainsäädännön kaikenlainen laajentava tulkinta olisi vastoin perustavanlaatuista legaliteettiperiaatetta (nullum crimen, nulla poena sine lege).
— Mielestäni kansallisten tuomioistuinten ei pitäisi yhteisen oikeuden tasolla tulkita kansallista oikeuttaan direktiivien sanamuodon ja päämäärän mukaan, jos tämän periaatteen vaikutuksena määriteltäisiin rikosoikeudellinen vastuu, jota ei olisi olemassa muutoin. Kansallisten tuomioistuinten on arvioitava, voidaanko esillä olevaa kansallista lainsäädäntöä tulkita asiaankuuluvien direktiivien mukaisesti ilman, että syyllistyttäisiin laajentavaan tulkintaan, mikä olisi vastoin lakisidonnaisuuden periaatetta."

25 — Viimeisin esimerkki tältä osin on yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa C-358/93 ja C-416/93, Bordessa, 23.2.1995 antama tuomio (Kok. 1995, s. I-361). Espanjalainen tuomioistuin oli tiedustellut yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisua sellaisen kansallisen lain yhteensopivuudesta yhteisön oikeuden kanssa, jonka mukaan tietyiltä pääomanliikkeiltä edellytettiin etukäteistä hallinnollista lupaa rikosoikeudellisten seuraamusten uhalla. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että se vaatimus, että kolikoiden, setelien ja sekkien vienti edellyttää etukäteen hankittavaa lupaa, on ristiriidassa perustamissopimuksen 67 artiklan täytäntöönpanosta 24 päivänä kesäkuuta 1988 annetun neuvoston direktiivin 88/361/ETY (EYVL L 178, s. 5) 1 ja 4 artiklan kanssa, ja lisäsi, että kyseisen direktiivin 1 artiklaan yhdessä 4 artiklan kanssa voidaan vedota kansallisessa tuomioistuimessa ja näiden säännösten perusteella saatetaan todeta, ettei niiden vastaisia kansallisia säännöksiä voida soveltaa.

67. Se, mitä tuomioistuin pyrkii tosiasiassa selvittämään, ei ole niinkään tiettyjen direktiivin tarpeeksi selkeiden säännösten tulkinta, vaan pikemminkin se, sallitaanko direktiivissä se, että sen soveltamisalan ulkopuolelle jätetään tietty toiminta, josta asetuksessa ei ole säädetty rangaistusta, joko sen vuoksi, että sitä ei ole säädetty rangaistavaksi, tai sen vuoksi, että rangaistavuuden edellytykset on määritelty eri tavalla kuin direktiivissä.

68. Ennakkoratkaisukysymysten kohteena oleville direktiivin säännöksille annettava tulkinta käy ilmi säännösten sanamuodosta, josta kaikki asianosaiset ovat sitä paitsi yhtä mieltä:

a) Käsite "työntekijä, joka tavallisesti käyttää näyttöpäätettä merkittävänä osana normaalia työtään" (direktiivin 2 artikla) tarkoittaa myös niitä henkilöitä, jotka käyttävät tavallisesti näyttöpäätettä neljä tuntia päivässä, eivät kuitenkaan kaikkina työviikon päivinä. Se voi tarkoittaa myös sellaisia henkilöitä, jotka käyttävät näyttöpäätettä kaikkina työviikon päivinä, mutta eivät välttämättä neljää tuntia yhtäjaksoisesti, ja kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida kyseisten työntekijöiden näyttöpäätteen ääressä käyttämän ajan "asiaankuuluvuutta" tai merkittävyyttä kussakin tapauksessa.

b) Ne silmien ja näön tarkastukset, joihin työntekijöiden on päästävä ennen näyttöpäätetyön aloittamista ja säännöllisin väliajoin sen jälkeen (direktiivin 9 artiklan 1 kohta), koskevat kaikkia työntekijöitä, joihin direktiiviä sovelletaan. Direktiivin 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu silmälääkärin tutkimus voi osoittautua tarpeelliseksi jokaisen saman artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kolmen tarkastuksen tulosten perusteella.

c) Direktiivin 4 ja 5 artiklassa viitataan nimenomaisesti 2 artiklan b kohdassa määriteltyihin "työpisteisiin", ja niissä edellytetään, että työpisteet täyttävät direktiivin liitteessä säädetyt vähimmäisvaatimukset laitteiden, ympäristön ja tietokoneen käyttäjäliittymän suhteen.

69. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin toteaisi esillä olevassa oikeudenkäynnissä asetuksen yhteensopimattomaksi direktiivin kanssa ja katsoisi muodollisesti, että direktiivi ei mahdollista sitä, että tavallisesti näyttöpäätettä käyttävän työntekijän käsitettä tai silmälääkärin tutkimuksia rajoitettaisiin tai että liitteen kolmen kohdan vähimmäisvaatimukset vähennettäisiin vain yhteen näistä vähimmäisvaatimuksista, asetuksen säännösten mukainen toiminta jää kuitenkin kiistämättä kaiken kriminalisoinnin ulkopuolelle.

70. Vaikka asetuksessa ei toisin sanoen säädetä mitään rangaistusta teoista, joita direktiivin oikean tulkinnan mukaan ei voitaisi pitää yhteisön oikeuden mukaisina, tämä seikka ei voi aiheuttaa vahinkoa rikosoikeudellisten seuraamusten muodossa niille, jotka ovat noudattaneet kansallista sääntelyä, vaikka direktiivi olisikin pantu väärin täytäntöön.

71. Kaikesta edellä olevasta seuraa, ettei ole tarpeen, että yhteisöjen tuomioistuin antaa yksityiskohtaisen vastauksen kaikista kysymyksessä tarkoitetuista direktiivin artikloista, mihin kansallinen tuomioistuin on pyrkinyt. Päinvastoin on riittävää edetä hieman pidemmälle yhteisöjen tuomioistuimen asioissa Pretore di Saló vastaan X ja Kolpinghuis Nijmegen antamissaan tuomioissa viitoittamaan suuntaan.

72. Vaikka yhteisöjen tuomioistuin on katsonut näissä tuomioissa, ettei direktiivein voida synnyttää tai ankaroittaa rikosoikeudellista vastuuta niin kauan kuin direktiivejä ei ole täytäntöönpantu kansallisessa oikeusjärjestyksessä, sama väite on ulotettava myös tilanteisiin, joissa täytäntöönpanotoimenpiteisiin sisältyy virheitä, toisin sanoen kun kansallinen oikeus on jo mukautettu. [26]

73. Näiden tuomioiden taustalla olevaa oikeudellista päättelyä voidaan soveltaa myös silloin, kun kansalliseen direktiivin täytäntöönpanolakiin ei sisälly siinä rangaistavaksi säädettynä toimintana tiettyjä tekoja, jotka olisi pitänyt säätää rangaistaviksi, [27] tai jos laissa määritellään rangaistavat teot eri tavalla kuin direktiivissä.

74. Samanlaiset oikeudelliset perusteet johtavat samanlaisiin johtopäätöksiin: ketään ei voida rangaista sellaisen kansallisen rikosoikeudellisen säädöksen perusteella, jota on tulkittu laajentavasti kyseisen säädöksen saattamiseksi yhdenmukaiseksi yhteisön direktiivin kanssa, tai teoista, joita tässä kansallisessa säädöksessä ei säädetä rangaistaviksi.

75. Siten myös näissä tapauksissa rikosoikeudellinen legaliteettiperiaate rajoittaa samalla tavalla direktiivien vaikutusta ja kansallisten tuomioistuinten velvoitetta tulkita sisäistä oikeuttaan direktiivien mukaisesti.

76. Tämä ei tarkoita sitä, että kansallista rikoslakia (laki, jota kyseisen jäsenvaltion on muutettava, jos käy ilmi, ettei se ole noudattanut yhteisön oikeuden mukaisia velvoittei-

26 — Tällä tavoin voitaisiin ehkä välttää myös se, ettei esillä olevan asian kaltaisiin rikosoikeudenkäynteihin liittyviä ennakkoratkaisukysymyksiä esitetä enää enempää. Parhaillaan yhteisöjen tuomioistuimessa vireillä olevista asioista yhtäältä asia C-168/95 ja toisaalta asiat C-304/94, C-330/94, C-342/94 ja C-224/95 koskevat kaikki ennakkoratkaisukysymyksiä, jotka liittyvät eri ympäristödirektiivien vaikutukseen italialaisissa rikosoikeudenkäynneissä. Ensimmäisessä näistä asioista 14.3.1996 esitetyssä ratkaisuehdotuksessa julkisasiamies Elmer vetosi jälleen kerran asiassa Pretore di Saló vastaan X annetussa tuomiossa esitettyyn päätelmään.

27 — Tavalla, johon alaviitteessä 18 mainituissa tuomioissa viitataan.

taan) olisi sovellettava ensisijaisesti, vaan se merkitsee jäsenvaltioiden yhteisen valtiosääntöperinteen mukaisen tietyn periaatteen noudattamista, joka on samalla kertaa näiden valtioiden kansalaisten perusoikeus ja yhteisön oikeuden perusperiaate.

77. Jos yhteisöjen tuomioistuin katsoisi asianmukaiseksi antaa kansalliselle tuomioistuimelle yksityiskohtaisen tulkinnan kaikista ennakkoratkaisukysymysten kohteena olevista direktiivin artikloista, katson joka tapauksessa, että yhteisöjen tuomioistuimen olisi annettava edellä esittämäni mukainen vastaus.

Ratkaisuehdotus

78. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

1) toteaa, että Procura della Repubblica presso la Pretura circondariale di Torinon asiassa C-74/95 esittämät kysymykset on jätettävä tutkimatta, koska kyseinen elin ei ole EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla tällaisten kysymysten esittämiseen oikeutettu tuomioistuin;

2) toteaa, että turvallisuutta ja terveyttä varten näyttöpäätetyölle asetettavista vähimmäisvaatimuksista (viides direktiivin 89/391/ETY 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu erityisdirektiivi) 29 päivänä toukokuuta 1990 annettua neuvoston direktiiviä 90/270/ETY ei voida tulkita siten, että direktiivin säännöksiä rikkoneet henkilöt joutuvat rikosoikeudelliseen vastuuseen tai että seuraamusta ankaroitetaan, jos jäsenvaltion kansalliseen direktiivin täytäntöönpanosäädökseen ei sisälly siinä rangaistavaksi säädettynä tekona tiettyä direktiivissä mainittua toimintaa tai jos kansallisessa laissa määritellään rangaistavat teot eri tavalla kuin direktiivissä;

3) tai toteaa toissijaisesti seuraavaa:

   a) Käsite "työntekijä, joka tavallisesti käyttää näyttöpäätettä merkittävänä osana normaalia työtään" (direktiivin 90/270/ETY 2 artikla) tarkoittaa myös työntekijöitä, jotka käyttävät tavallisesti tällaista näyttöpäätettä neljä tuntia päivässä, eivät kuitenkaan kaikkina työviikon päivinä. Käsite voi

tarkoittaa myös työntekijöitä, jotka käyttävät näyttöpäätettä kaikkina työviikon päivinä mutta eivät välttämättä neljää tuntia yhtäjaksoisesti; kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida kyseisten työntekijöiden näyttöpäätteen ääressä käyttämän ajan asiaankuuluvuutta tai merkittävyyttä kussakin tapauksessa.

b) Työntekijöiden silmien ja näön tarkastukset sekä ennen työn aloittamista että säännöllisin väliajoin sen jälkeen (direktiivin 90/270/ETY 9 artiklan 1 kohta) koskevat kaikkia työntekijöitä, joihin direktiiviä sovelletaan. Direktiivin 9 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu silmälääkärin tutkimus voi osoittautua tarpeelliseksi jokaisen saman artiklan 1 kohdassa tarkoitetun kolmen tarkastuksen perusteella.

c) Direktiivin 90/270/ETY 4 ja 5 artiklassa viitataan nimenomaisesti 2 artiklan b kohdassa määriteltyihin työpisteisiin, ja niissä edellytetään, että työpisteet täyttävät direktiivin liitteessä säädetyt vähimmäisvaatimukset laitteiden, ympäristön ja tietokoneen käyttäjäliittymän suhteen.